

RESİMSEL ANLATIMDA YAZI KULLANIMI

Cihan AYBAY¹ Gültekin AKENGİN²

¹ Öğr. Gör., Erciyes Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Görsel İletişim Tasarımı Bölümü Grafik Tasarımı Programı, cihanaybay@erciyes.edu.tr, ORCID: 0000-0002-8607-665X

² Prof. Dr., Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Bileşik Sanatlar Anabilim Dalı, gultekin.akengin@hbv.edu.tr, ORCID: 0000-0002-5399-2731

Aybay, Cihan ve Akengin Gültekin. “Resimsel Anlatımda Yazı Kullanımı”. idil, 76 (2020 Aralık): s. 1879–1889. doi: 10.7816/idil-09-76-10

ÖZ

Bu araştırmanın amacı, yazının plastik sanatların resim alanında kullanım ve konumlandırılış nedenlerini göstergebilimsel çözümleme yaparak analiz etmektir. Dolayısıyla resimsel anlatımlarda yazının hangi amaçlarla kullanıldığı literatür tarama tekniklerinden faydalanılarak araştırılmış ve birkaç sanatçı üzerinden detaylandırılarak farklı kullanım yöntemleri üzerinden örneklenmiştir. Araştırma süresince nitel araştırma yönteminden yararlanılmış, literatür taraması ile birlikte bu alanda yapılmış araştırma örnekleri de incelenerek resimlerinde yazı kullanan sanatçıların eserleri incelenmiştir. Araştırma; resimde yazı kullanımının günümüz yüzyılında Türkiye’deki durumunu ortaya koyabilmek adına önemli olup, Bu önem doğrultusunda eserlerinde yazıyı kullanan Çağdaş Türk Resim Sanatçıları ve eserleri ile sınırlandırılmıştır. Araştırmanın evrenini Çağdaş Türk Resim Sanatı oluştururken, örneklem olarak çalışmalarında resim ve yazıyı bir arada kullanan; Aylin Beyoğlu, Bedri Baykam, Gültekin Akengin, Kayıhan Keskinok, Özdemir Altan, Rauf Tuncer ve Seyit Mehmet Buçukoğlu’nun çalışmaları seçilmiştir. Şüphesiz ki eserlerinde yazıyı kullanan pek çok sanatçıya bu çalışmada yer verilebilirdi. Ancak burada temel amaç eserlerinde yazıyı kullanan sanatçıların tam bir listesini oluşturmak değil; yazının günümüz Türk resim sanatı içerisindeki varlığını ve kullanım amaçlarını ortaya çıkarmaktır.

Anahtar Kelimeler: Plastik sanatlar, resim, yazı, resim sanatçısı, çağdaş Türk resim sanatı

Makale Bilgisi:

Geliş: 12 Eylül 2020

Düzeltilme: 14 Kasım 2020

Kabul: 21 Aralık 2020

© 2020 idil. Bu makale Creative Commons Attribution (CC BY-NC-ND) 4.0 lisansı ile yayımlanmaktadır.

Giriş

Yazı; geçmişten günümüze somut varlığıyla kavramların, duygu ve düşüncelerin anlatımında iletişimin en önemli unsurlarından biri olmuş, fakat sadece iletişim amaçlı değil; yaşantılarımızı, deneyimlerimizi, kültürümüzü kısaca tarihimizi belgelemek ve gelecek kuşaklara aktarmak amacıyla da kullandığımız bir araç görevi görmüş ve görmektedir. Dolayısıyla yazının bulunmasıyla birlikte insanlık için çok önemli bir iletişim dili ve belge aracı olarak yerini almış ve her alanda kullanılan önemli ve değerli bir malzeme olmuştur. Bu önemli değer zaman içerisinde sanatta da kendine yer bulmuştur. Düşünceyi ifade etmenin en açık yollarından biri olan yazı, sanatçıların eserlerinde farklı dönemlerde farklı şekillerde yer almıştır. Gelişen teknoloji her alanda olduğu gibi sanatta yazının kullanımına da renk katmıştır. Günümüzde hem tek başına hem de görsellerle birlikte farklı alanlarda farklı şekillerde kullanılmaya başlayan yazı, resim sanatında da farklı yöntem ve tekniklerle yapılan uygulamalarda kullanılmaktadır. Sanatçılar belli kurallara ve kalıplara karşı gelerek, harfleri ve kelimeleri plastik bir form olarak sanat yapıtlarında kullanmış ve günümüzde de kullanılmaktadırlar. Yazı günümüzde sanatçıların eserlerinde geleneksel sanatların dışına çıkarak ağırlıklı olarak yer almaya başlamıştır. Resim ve yazının bu birlikteliği eserlerin anlatım dilini kuvvetlendirdiği gibi estetik olarak çalışmalara plastik değerler de katmaktadır.

1. Yazı

Türk Dil Kurumu yazı terimini “Düşüncenin belli işaretlerle tespit edilmesi, yazma işi” şeklinde tanımlamaktadır (Türk Dil Kurumu, 2020). Nesneleri ve kavramları temsil eden sözcükler vardır. Bu sözcükler nesnelerin yerine geçerek zihnimizde o nesnelerin ya da kavramların oluşmasını sağlar. Dolayısıyla sözcükler temsil ettikleri nesnelerin göstergeleri olurlar. Yazı ise dilin temsili olup, seslerin biçim bulmuş görsel anlatım aracına dönüşmüş halidir. Ortaya çıkma amacı iletişim olan yazı sayesinde nesne ve kavramlar kalıcı bir belge olup, tarih ya da mitlerin devamlılığını sağlar.

İnsanların birbirleri ile iletişim kurma çabaları sonucunda ortaya çıkan yazı kavramının tarihi süreç içerisindeki gelişimini değerlendirirken; ilk insanların mağra duvarlarına çizdikleri resimler, hiyeroglif resim-yazılar gibi insanların bilgilerini birbirlerine aktarmalarını sağlayan önemli iletişim araçlarını kullandıkları dönemleri de ele almak gerekir. Çünkü iletişim insanoğlu varolduğundan beri vardır ve insanlar varoluşlarından günümüze kadar birbirleri ile iletişim kurabilmek için farklı yöntemler arayışına girmişlerdir. Bu yöntem ve süreçlerden kısaca bahsedecek olursak;

Zaman içerisine tamga denilen sembollere dönüşerek sade bir görünüme ve anlatıma kavuşan mağra resimleri, tarih öncesi çağların piktogramları iken daha sonra yazılı iletişimin temelini oluşturmuşlardır. Resimle ifade edilen nesneler bütünü olan yazı, zamanla sembollerin bir araya getirilmesiyle oluşturulan ideogramlara, oradan da ses yapısını taşıyabilen alfabelere dönüşmüştür. Yazı, Binlerce yıllık bir süreçte bugünkü halini almıştır. İlk el yazısı çivi yazısı olup, yaklaşık olarak M.Ö. 3500 yıllarında Mezopotamya'da Sümerliler tarafından kullanılmıştır. M.Ö. 3000 yıllarında Mısır hiyeroglifi ve devamında da Hint ve Çin yazılarının kullanıldığı görülmektedir. Bu yazı tiplerinde kelimelerin anlamlarının çizildiği sonrasında seslerin çözümlemesiyle kurulan yazı ile beraber günümüzdeki şeklini aldığı görülmektedir.

Düşüncenin temsili olan dilin temsili yazıdır. Sesi ya da fikri görselleştirerek somut bir nesne haline getirip yüzeye döker. Dili görsel iletişim haline getirir. Yazınsal dili iletişim aracı olarak görmenin yanı sıra plastik sanatlardaki temsilin çeşitliliğinden de bahsetmek gerekir. Yazının anlamla olan ilişkisi üzerinden kurgulanan işler dışında, yazının doğrudan kendi plastiğinin de sanatsal üretimin bir parçası olabildiği görülür (Oktay ve Şahinoğlu Altınel, 2016: 130).

2. Çağdaş Türk Resim Sanatı

Geleneksel çizgide ilerleyen Türk sanatı; 18. yüzyıldan itibaren belirginleşmeye başlayan batılılaşma hareketlerinin sonucunda, batı sanatının seyrine girerek günümüze değin uzanan ve “Çağdaş Türk Sanatı” olarak isimlendirilen sürecin başlamasına neden olmuştur. 18. yüzyıl itibarıyla yeni bir sanat ortamı ve resim anlayışı gündeme gelmiştir. Aslında bu süreç batılılaşma dediğimiz ve hemen hemen her alanda gerçekleşen kabuk değiştirme sürecinin başlangıcıdır diyebiliriz (circlelove.co, 2016).

Osmanlı İmparatorluğu'nda 1718-1730 yılları arasında yaşanan Lale Devri ile kendini gösteren Batı etkisi sanat alanında yeniliklerin yaşanmasına neden olmuştur. III. Selim'in döneminde açılan Mühendishane-i Berri-i Hümayun'da ve II. Mahmut döneminde kurulan Mekteb-i Harbiye'de resim derslerinin müfredat programına alınması bu yeniliklerin başında gelmektedir. Bu kurumlarda Avrupa'da resim öğrenimi yapanların öğretmenlik

yapması batılı tarzda sanat anlayışının gelişimi ve sanat tarihi anlayışının oluşumunda önemli rol oynamıştır. 19. yüzyılın ilk yarısında Türk resim sanatında faaliyet gösteren asker resamlara fotoğraftan yararlanarak resim yapan "foto-yorumcu" olarak adlandırılan primitifler ekolü eklenmiştir. 1839 yılında Paris'te tanıtılan fotoğraf makinesinin 1842 yılında Osmanlı'ya gelmesiyle bu ekolde sayılan ressam, resimlerini fotoğraftan yararlanarak yapmaya başlamışlardır. Fotoğrafi arındırma ve müdahale yöntemiyle resim yapan bu sanatçılar, 19. yüzyıl Türk resim sanatının özgün yorumcuları olmuşlardır (circlelove.co, 2016).

Resim eğitiminin Osmanlı'da ilgi görmesi ilk özel resim akademisi olan Sanayi-i Nefise Mektebi'nin 1883 yılında İstanbul'da Osman Hamdi Bey önderliğinde açılmasına neden olmuştur. Bu gelişme plastik sanatlar öğretiminin kurumsallaştırılmasında önemli bir adım olmuştur. Sanayi-i Nefise Mektebi'nde sadece erkek öğrenciler eğitim görürken, o günün tutucu sanat ortamı göz önünde bulundurularak 1914'te açılan İnas Sanayi-i Mektebi de yalnızca kızlara eğitim verilmiştir. Sanayi-i Nefise ve İnas (kız) Sanayi-i Nefise okullarının hoca kadrolarını oluşturan 1914 kuşağı sanatçıları resimsel değerler içerisindeki figüre ve çıplığa Türk resminde ilk kez yer vermişlerdir. Cumhuriyet döneminde sanatçıların eserlerinde görülen devrim ideolojisi, yeni toplumsal değerleri halka tanıtırken ulus olma kavramının güçlenmesini de sağlamıştır. Cumhuriyet döneminde, Güzel Sanatlar Akademisi'nde sanat öğrenimlerini yeni bitiren genç resamlar bir araya gelerek 1929'da "Müstakil Ressamlar ve Heykeltıraşlar Birliği" ni, 1933 yılında da kübizm ve soyut sanatın genel kabul görmesine eğilimli sanatçılardan oluşan "D Grubu" nu kurmuşlardır. Bu dönemde mevcut yükseköğretim kurumlarında esaslı reformlar gündeme gelmiştir. 1936 yılında Güzel Sanatlar Akademisi'nde eğitim alanında uygulanmakta olan eğitimin günün koşullarına uydurulmasını amaçlayan bir takım yenilikler yapılmış, Batı'nın çağdaşlaşma anlayışıyla Güzel Sanatlar Akademisi'nde yabancı hocaların etkinlikleri arttırılmıştır (circlelove.co, 2016).

Çağdaş Türk Resim Sanatı'nda milli geleneklerden hareket ederek yeni oluşumlar 1940'lardan itibaren yaygınlaşmış, 1950'li yıllarda güçlü bir olgu olarak yerel değerlerle beslenebilme anlayışı giderek önem kazanmıştır. Sanatçılar çalışmalarının kaynağı olan Geleneksel Türk El Sanatları'nın biçimsel yapısını konu alan çağdaş eğilimlerde eserler vermişlerdir. Ulusal resim arayışlarını sürdüren sanatçıların esinlendiği ve özgün yaratıcılıklarını besleyen genel kaynaklar Geleneksel Türk El Sanatları'ndan minyatür, hat ve kaligrafi sanatı, halı-kilim, yazmalar, nakışlar, kırkyama, damga, simge, süsleme sanatı gibi resim örnekleridir (Bayramoğlu, 2013: 1).

Sonuç olarak Modern Çağ'da sanat yapıtlarının kendilerine özgü bir dünyada yalıtıldığı, yalnızca biçim, güzellik ya da tekniğe bağlılık gibi ölçütlerle değerlendirildiği bir özerklik alanı oluşturulmuştur. Ancak, söz konusu özerklik yirminci yüzyılın sonlarında yok olmaya başlamıştır. Çünkü toplumsal yaşam biçimleri ve çoğaltma teknikleri yüzünden sanatsal üretim ile teknolojik röprodüksiyon, yüksek sanat ile düşük sanat, özerk sanat yapıtları ile meta kültürü biçimleri arasındaki sınırı korumak imkansızlaşmıştır. Bu gelişmelerin sonuçları resim sanatına da yansımış, çağımızda resim sanatında da yeni pek çok açılımlara neden olmuştur (Dikmen, 2015: 57). Bunlardan biri de yazının resimde kullanımınıdır.

3. Resimsel Anlatımda Yazı Kullanımı

Tarihsel olarak incelediğimizde, yazının temelini oluşturan resmin tarihi süreçte daha uzun bir geçmişe sahip olduğunu görürüz. İlk çağlarda insanların mağara duvarlarına çizdiği resimlerin günümüzdeki yazının şeklini alma süreçleri bize bu durumu açıkça göstermektedir. Dolayısıyla yazının sözün görselleşmiş hali olduğunu düşündüğümüzde, yazıyı sözün resmi olarak da nitelendirebiliriz. Önceleri yazı; resimle temsil edildiği zaman resim amacı yerine iletişimin bir aracıyken, sonraları resmin içerisinde plastik bir öğe olarak kullanılması gibi farklı amaçlarla da kullanılmıştır. İletişimin bir aracı olan yazı, sanatın tarihsel sürecinde kimi zaman bir resmin içerisinde plastik bir öğe olarak yer edinirken kimi zaman da bir kavram ya da fikrin göstergesi olarak kavramsal bir görev üstlenmiştir. Dil, anlam ve içerik ile olan ilişkisini yitirdiğinde yazı yapıtlarda kendi plastikiyle beraber yapıtı oluşturan elemanlardan biri olarak kendisine yer bulmuştur. Örneğin, yazının temelini çizgi ve noktaların oluşturması yazının resme dahil edilmesine olanak verirken yazı ile resim birlikteliğinin önünü açmıştır.

Sanayi Devrimi (1760-1840) sonrası teknolojik gelişmeler tüm alanlarda olduğu gibi sanatı da etkilemiştir. Bu süreç içerisinde sanatta malzeme seçimleri çeşitlilik göstererek alternatif alanlar yaratılmaya ve geleneklerin dışına çıkılmaya başlanmıştır. Bu durum sanatta bazı akımların ortaya çıkmasına neden olmuştur. Yirminci yüzyılın başlarında yenilikçi ve öncü bir sanat akımı olarak Avrupa'da ortaya çıkan Dadaizm gibi.

1916'da Hugo Ball'ın etkisiyle İsviçre'de daha sonra 1920'lerde Paris'te yayılan Dada akımı, yazının

plastik olarak kabulü yerine kavram olarak da sorgulanmaya başlanmasının temellerinin atıldığı bir dönem hareketidir (Oktay ve Şahinoğlu Altınel, 2016).

20. yüzyıl başında modernist sanatçıların biçimsel estetik arayışları yazının sanat eserine biçimsel olarak girmesine sebep olur. İlk örnekleri Kübizmde kolajlara eklenen gazete ve dergi parçaları olarak görülen yazının sanat eserine dahil edilmesi, kolajlarda, dekoratif ve tipografik imgelerle biçimsel açıdan sanat nesnesinin kompozisyonunun kurgulanmasında yardımcı eleman olarak ortaya çıkar. Yazının kullanımı burada kavramsal boyutundan ziyade tual üzerinde resimsel bir leke niteliğindedir. Bu resimlerde yazının biçimsel olarak birbiriyle uyumlu ancak okunarak anlamı anlaşılabilecek bir bütün olmaktan uzak parçalar halinde sanat eserine dahil olduğu görülür (Çeber, 2018: 233).

Sanat eserinde yazının yeri yüzyılı aşkın süredir teorisyen ve sanatçılar tarafından tartışılan bir konudur. Bir tarafta maddi gerçekliği olan, temsili olduğu 'şey'in görsel karşılığı olan sanat eseri, diğer taraftan da tipografik özellikleri dışında biçimsel görünürlüğü olmayan, anlattığı 'şey'i göstermeyen ancak o 'şey'i betimleyerek zihinsel biçimlendirmesini okuyucuya bırakan yazı arasındaki ilişki, içerdikleri zıtlıklar ve aynı zamanda bir 'şey'in anlatımında birbirlerini tamamlamaları bakımından sanat için önemli bir konudur. Yazı, 20. yüzyılın başında önce tipografik değeriyle kolaj ve asamblajlarda, ardından kavramsal sanatta kavramsal değeriyle sanat eserinin parçası olur. Kavramsal olarak bir 'şey'i betimleme gücü ile sanatçıların ilgisini çeker. Yüzyıl başında Magritte ile gündeme getirilen yazının kavramsal boyutu ardından Kosuth'un dilbilimsel çözümlemeleriyle incelenerek sanat eserinde kullanılmıştır. Kosuth'un dilbilimsel çözümlemeleri günümüzde yazıyı kavramsal boyutuyla farklı biçimlerde eserlerine dahil eden sanatçıların önünü açmıştır (Çeber, 2018: 231-233).

1960'lı yıllar özellikle Avrupa ve Amerika'da sanatın yeniden şekillendiği ve içinde bulunduğu dönemin karşı kültürel söylemleriyle beslendiği bir dönemdir. Duchamp'ın "düşünce olarak sanat" anlayışı politika, felsefe, sosyoloji ve psikoloji gibi alanlarla kesişerek sanatın anti nesnel ve düşünce boyutuna işaret etmiştir. Mel Bochner, Joseph Kosuth, Robert Barry, Lawrence Weiner, Tery Atkinson gibi kavramsal sanatçılar 1968 yılında İngiltere'de "Sanat ve Dil" grubunun kurulmasında önemli rol oynamışlardır (Şengül, 2013: 1). Bu dönemde yazının sanat eserinde kullanımında başta göstergebilim, yapısalılık ve yapı söküm olmak üzere dönemin düşünce akımlarından etkilenildiği dolayısıyla yazının eser içinde genellikle okunabilir olarak izleyici ile iletişim kurduğu görülür.

20. yüzyıl başında biçimsel bir öğe olarak leke değeriyle sanat eserinin kompozisyonuna dahil edilen yazı, 1980 sonrasında yine leke değeri ile gündeme gelir. Ancak süreç içerisinde öncelikle parçalanarak ardından yapı sökümü uğratılan yazı bu sefer sanatçılar tarafından yeniden inşa edilerek leke değerine dönüştürülür. Bu şekilde yazı tarih boyunca işlevi olan iletme aracı olma görevini anlaşılabilirliği üzerinden değil, plastik sanat eseri içerisinde edindiği kavram gücü ile izleyiciye iletir (Çeber, 2018: 246). Resim sanatında yazının kullanımı ile ilgili bu ve buna benzer gelişmeler Türk Resim Sanatı'nda da etkili olmuş ve sanatçıların eserlerine yansımıştır. Araştırma kapsamında yer verilen, resimlerinde yazıyı kullanan günümüz resim sanatçılarının eserlerini inceleyecek olursak;

İlk olarak plastik sanatlardaki yazının okunmazlığıyla oynayan ve kelimelerin düşüncenin temsili olma yargısını sorgulayan sanatçıların olduğunu görmekteyiz. Resimlerinde yazı ve resmi birarada kullanan Türk Resim Sanatçıları'ndan Özdemir Altan'ın resimlerine baktığımızda yazıyı farklı elemanları bir araya getirmek için kullandığını ve anlamdan çok resme kattığı plastik değeri önemseydiğini görmekteyiz. Ayrıca sanatçının eserlerinde raslantı sonucu bulunduğu bazı anlamlı yazıları tekrarladığı görülmektedir. Örneğin imzayı resmin bir parçası olarak gören sanatçı imzasını resimlerine dahil ederek kullanmaktadır (Resim 1).

Resim 1. Özdemir Altan, Kompozisyon 08, 130x97 cm, 2017 (İstanbul Sanatevi, 2018)

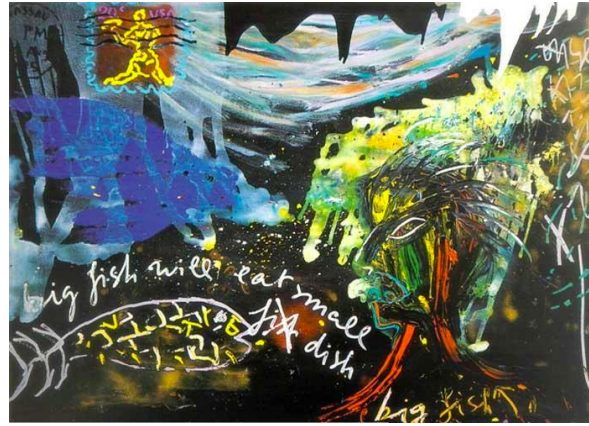
Günümüz resim sanatında bazı sanatçılar tarafından yazının plastiğinin ön plana çıkarılması kadar kavramsal kullanımının da ön plana çıkartıldığını da görmekteyiz. Özellikle sanatçılar resimle birlikte kullanılan yazının resimdeki anlatımın bir ögesi konumunda olduğu eserler üretmektedirler. Sanatçıların bu tür eserlerinde kullandıkları yazıları; şiir mısraları, tarihi hikayeler, özlü sözler, deyimler, beyitler vb. oluşturmaktadır. Çalışmalarında bu yönde eserler veren Çağdaş Türk Resim Sanatçılarına; Kayıhan Keskinok, Bedri Baykam ve Seyit Mehmet Buçukoğlu'nu örnek verebiliriz. Sanatçıların eserlerinde; şiirin, deyimlerin ya da hikaye metninin resimle birlikte görsel bir ifade bulduğu, yazıyla beraber oluşturulan çalışmaya bazen şiir, bazen bir figür ya da boya dalgalanmalarının eşlik ettiği görülmektedir. Bu çalışmalarda yazı; resmin ifadeci tavrını pekiştiren bir eleman görevinde olup, sanatçının el yazısının çizimlere eşlik etmesiyle oluşan ortaklık sanatçı eserlerindeki dışavurumu ve anlatımı güçlendirmiştir (Resim 2, 3, 4, 5). Ayrıca Seyit Mehmet Buçukoğlu'nun eserlerinde görsellere hikaye ve şiir metinleri dışında imzasının da görselleri tamamlayıcı unsur olarak eşlik ettiği görülmektedir (Resim 6).

Resim 2. Kayıhan Keskinok, Atlılar, Derici Kağıdı Üzerine Yağlıboya, 68 cm x 146 cm, 2002 (Keskinok Sanat Vakfı, 2017)

Resim 3. Kayihan Keskinok, Kuvayı Milliye, Derici Kağıdı Üzerine Yağlıboya, Üçlü, 3x(142 cm x 70 cm), 2002 (Keskinok Sanat Vakfı, 2017)

Resim 4. Bedri Baykam, Büyük Balık Küçük Balığı Yer, Tuval Üzerine Yağlıboya, 150 cm x 200 cm (Turkish Paintings, 2020)

Resim 5. Seyit Mehmet Buçukoğlu, İmzalı, Tuval Üzerine Karışık Teknik, 70 cm x 80 cm, 2017 (Buçukoğlu, 2020)

Resim 6. Seyit Mehmet Buçukoğlu, İmzalı, Tuval Üzerine Karışık Teknik, 60 cm x 80 cm, 2019 (Buçukoğlu, 2020)

Günümüz resim sanatçılarından Aylin Beyoğlu “Kılavuzu karga olanın” atasözünden yola çıkarak hazırladığı resimlerinde “kılavuz ve kimliksiz” ismiyle İngilizce Latince yazılar kullanmıştır (Resim 7). Atasözünde anlatılmak istenenin aksine, oldukça zeki olan ve uzun yaşayan bir hayvanın kılavuzluk yapabileceğini dolayısıyla resimlerinde de bu düşüncesini anlatmaya çalıştığını belirtmektedir (Mistikalem, 2017).

Resim 7. Aylin Beyoğlu, Kılavuz 6, Tuval Üzerine Yağlıboya, 145 cm x 110 cm (Kültür Portalı, 2015)

Son dönem ressamlarımızı incelediğimizde; yazı ve resim dilini bir arada kullanarak eserlerinde kültürel değerleri yansıtan sanatçıların da olduğunu görmekteyiz. Bu sanatçılardan ikisi de Rauf Tuncer ve Gültekin Akengin'dir. Sanatçıların eserlerinde kültürel sembol ve motiflere runik alfabe yazılar eşlik etmekte ve Türk kültür tarihi vurgulanmaktadır (Resim 9, 10).

Resim 8. Rauf Tuncer, İsimsiz, Tuval Üzerine Akrilik, 130 cm x 130 cm (Gazi Üniversitesi, 2020)

Resim 9. Gültekin Akengin, Kült, 50 cm x 70 cm

Sonuç

Birey açısından bilinen bir forma sahip olan yazı, kullanıldığı her yerde güçlü bir öge olarak karşımıza çıkmaktadır. Resimle birlikte kullanılan yazının resimdeki anlatımın bir ögesi konumunda olduğu eserler üreten sanatçıların bu tür eserlerinde kullandıkları yazıları; şiir mısraları, tarihi hikayeler, özlü sözler, deyimler, beyitler vb. oluşturmaktadır. Bu çalışmalarda yazı; resmin ifadeci tavrını pekiştiren bir eleman görevinde olup, sanatçının el yazısının çizimlere eşlik etmesiyle oluşan ortaklık sanatçı eserlerindeki dışavurumu ve anlatımı güçlendirmektedir. Ayrıca Çağdaş Türk Resim sanatçıların imzalarını resimlerindeki görselleri tamamlayıcı bir öge olarak kullanmalarının yanı sıra bazı sanatçıların da eserlerinde yazıyı kültürel simge, sembol ve motiflerle birlikte kullanarak kültürel değerleri vurguladıkları görülmektedir.

Sonuç olarak süreç içinde farklı sanatçılar tarafından önce biçimsel özellikleriyle ardından anlaşılabilir olma özelliği ile plastik sanat eserinin kompozisyonuna bir unsur olarak dahil edilen yazının günümüzde ait olduğu plastik sanat eserlerinin temel kurucu unsurlarından birisi olduğunu söylemek ve bununla beraber yazının sadece biçimsel ya da anlaşılabilir olma özelliği ile değil lekesel plastik değeri üzerinden duyumsanabilir olduğu söyleminin plastik sanat eserleri içinde kendine yer bulduğunu söylemek de mümkündür.

Kaynaklar

- Akdeniz Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi. "13. Geleneksel Cumhuriyet Sergisi". 27 Ocak 2015. İssuu. Nisan 2020. <https://issuu.com/akdenizgsf/docs/13._geleneksel_cumhuri_yet_sergi__>.
- Bayramoğlu, Meher. "20. Yüzyıl Türk Resim Sanatında Geleneksel Türk Sanat Örneklerinin Etkisi". Kalemşi Dergisi 1.1 (2013): 1-40.
- Buçukoğlu, Seyit Mehmet. Eserler. 2020. Nisan 2020. <<http://www.smbucukoglu.com/pPages/pArtist.aspx?paID=635§ion=130&lang=TR&bhpc=1&periodID=-1&pageNo=0&exhID=0>>.
- circlelove.co. Çağdaş Türk Resim Sanatı Tarihi ve Gelişimi. 16 Temmuz 2016. Nisan 2020. <<https://circlelove.co/turk-resim-sanati-tarihi/>>.
- Çeber, Tansel. "20. Yüzyıldan Günümüze Plastik Sanat Eserinde Estetik Bir Değer Olarak Yazının varlığı". Sanat Yazıları 39 (2018): 231-248.
- Dikmen, Benal. "Çağımızda Resim Sanatında Yeni Açılımlar". 2. Uluslararası Sanat Sempozyumu Bildiri Kitabı. Ankara: Gazi Üniversitesi Sanat ve Tasarım Fakültesi, 2015. 55-66.
- Gazi Üniversitesi. Milli Mücadelenin 101. Yılı Anısına Akademisyen Sanatçılar Sanal Sergisi. 19 Mayıs 2020. Haziran 2020. <<https://gaziresimissanalsergi.gazi.edu.tr/eser-detay/58/isimsiz>>.
- İstanbul Sanatevi. Özdemir Altan Hayatı ve Eserleri. 15 Mayıs 2018. Nisan 2020. <<https://www.istanbulsanatevi.com/turk-ressamlar/ozdemir-altan-hayati-ve-eserleri/>>.
- Kültür Portalı. 15. Şefik Bursalı Resim Yarışması Sergi Kataloğu. 2015. Nisan 2020. <<https://www.kulturportali.gov.tr/medya/dokuman/dokumandetay/2416>>.
- Keskinok Sanat Vakfı. Resim Arşivi (Seçilmiş Arşiv). 2017. Nisan 2020. <<https://www.keskinoksanatvakfi.org.tr/yapitlari/resim-arsivi-secilmis-arsiv/>>.
- Mistikalem. Aylin Beyoğlu'nun Kargaları. 17 Aralık 2017. Nisan 2020. <<http://www.mistikalem.com/kultur-sanat/aylin-beyoglu-nun-kargalari-haberi-4592>>.

Oktay, Güneş ve Z. Rüçhan Şahinoğlu Altınel. "Yazının Resimde Okunmaz Kullanımı". *Sanat ve Tasarım Dergisi* 6.2 (2016): 128-139.

Şengül, Erhun. "Dilbilimsel kavramsalılık'ta Görsel Deneyim ve Anti-Estetik Haz: Joseph Kosuh". *İdil Sanat ve Dil Dergisi* 2.8 (2013): 1-13.

Turkish Paintings. Bedri Baykam. 2020. Nisan 2020.
<http://www.turkishpaintings.com/index.php?p=37&l=1&modPainters_artistDetailID=68>.

Türk Dil Kurumu. Güncel Türkçe Sözlük. 10 Nisan 2020. Nisan 2020. <<https://sozluk.gov.tr/>>.

USE OF WRITING IN PICTORIAL EXPRESSION

Cihan AYBAY
Gültekin AKENGİN

ABSTRACT

The purpose of this research is to analyze the reasons for the usage and positioning of writing in the field of plastic arts by using semiotic analysis. Therefore, the purposes for which the writing is used in pictorial expressions has been researched by using literature scanning techniques, and it has been exemplified over different methods of use by elaborating on a few artists. During the research, qualitative research method was used and the works of the artists who used writing in their paintings were examined by examining the research examples made in this field together with the literature review. Research; The use of images in the article is important in order to reveal the present status of the century in Turkey, it is limited by the Contemporary Turkish Painting Artists and their works using text in this important line in the works. While Contemporary Turkish Painting Art constitutes the universe of the research, he uses painting and writing together in his works as a sample; The works of Aylin Beyoğlu, Bedri Baykam, Gültekin Akengin, Kayıhan Keskinok, Özdemir Altan, Rauf Tuncer and Seyit Mehmet Buçukoğlu were selected. Undoubtedly, many artists who used writing in their works could be included in this research. However, the main purpose here is not to create a complete list of artists who use writing in their works; to reveal the existence and usage purposes of writing in contemporary Turkish painting.

Keywords: Plastic arts, painting, writing, painting artist, Contemporary Turkish painting art